

АУДИТ ЯК ПРОЦЕДУРА КОНТРОЛЮ ЗА СТАНОМ КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ПЕРЕД ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ

Шатковська Маріна Сергіївна

Студентка спеціальності «Облік і аудит»

Науковий керівник: Буслаєва Г.В., старший викладач кафедри бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
(Одеса, Україна)

Кредиторська заборгованість - неминучий наслідок існуючої в даний час системи грошових розрахунків між підприємствами, при якій завжди є розрив часу платежу з моменту переходу права власності на товар.

Згідно даних Державного комітету статистики України, об'єм кредиторської заборгованості в промисловості України зростає (рис. 1) [1]. Це зумовлено різким зростанням цін на продукцію, товари, роботи та послуги, а також неспроможністю контролю кредиторською заборгованістю на багатьох вітчизняних підприємствах.

Рис. 1. Динаміка обсягів кредиторської заборгованості в промисловості України за 2011-2016 рр.

Організація контролю за станом розрахунків з постачальниками та підрядниками сприяє укріпленню договірної і розрахункової дисципліни, виконанню зобов'язань щодо постачання продукції, товарів, робіт, послуг в заданому асортименті та якості, підвищенню відповідальності за дотриманням платіжної дисципліни,

скороченню кредиторської заборгованості і, отже, поліпшенню фінансового становища господарюючого суб'єкта.

Процедури контролю є конкретні дії, спрямовані на контроль і аналіз та створені і реалізовані для досягнення кінцевої мети - управління заборгованістю, недопущення негативних фактів господарської діяльності підприємств і наслідків, які здатні знизити ефективність діяльності в цілому.

Необхідність проведення аудиту кредиторської заборгованості перед постачальниками та підрядниками обумовлюється потребою в достовірній інформації про заборгованість підприємства перед кредиторами за отримані товари, роботи, послуги.

Головна мета аудиту розрахунків – підтвердження повноти, права існування і вартісної оцінки сальдових залишків по рахунках розрахунків на кінець звітного періоду, формування думки про вірогідність показників бухгалтерського обліку та звітності, що відображають зобов'язання за зовнішніми розрахунками і відповідність застосовуваної методики обліку нормативним документам [2].

Аудит кредиторської заборгованості перед постачальниками та підрядниками повинен вирішувати такі завдання: вивчення реальності кредиторської заборгованості перед постачальниками та підрядниками; з'ясування причин і терміну появи такої заборгованості; контроль кредиторської заборгованості перед постачальниками та підрядниками, термін якої вже минув; виявлення достовірності і адекватності відображення кредиторської заборгованості перед постачальниками та підрядниками в фінансовій звітності, розрахунок відхилень; контроль за списанням кредиторської заборгованості перед постачальниками та підрядниками та перевірка її оформлення в обліку; виявлення актів звірки розрахунків або гарантійних листів та дотримання терміну позовної давності.

Аудит розрахунків з постачальниками та підрядниками згідно МСА слід починати з того, що аудитор повинен отримати початкове уявлення про стан системи розрахунків на підприємстві. Це потрібно, щоб намітити основні напрямки контролю, визначити області поглибленого вивчення. Аудитор повинен встановити перелік застосовуваних на підприємстві первинних документів, перевірити порядок їх заповнення, проаналізувати стан синтетичного та аналітичного обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками, виявити, які застосовуються технології обробки облікових документів.

Програма проведення аудиту кредиторської заборгованості повинна враховувати фінансовий підхід, що реалізований

національними стандартами бухгалтерського обліку, аналіз використання оборотного капіталу кредиторської заборгованості, порівняння вигоди та витрат від одержаних кредитів та особливості вітчизняного оподаткування [3].

Під час проведення аудиту кредиторської заборгованості та виконання відповідних аудиторських процедур аудитор використовує різні методи вибору елементів (кредиторів) для тестування, а саме: вибір усіх елементів (100% дослідження); вибір окремих елементів; аудиторська вибірка. Доречність застосування будь-якого методу вибору елементів або їх поєднання залежить від конкретних обставин, зокрема ідентифікованих аудитором ризиків, пов'язаних із твердженням, а також ефективності різних методів [4].

Аудитору рекомендується вибірково перевірити розрахункові операції з постачальниками та підрядниками. Для цього використовують інформацію розрахунково-платіжних документів і дані рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками». До складу вибірки слід включати тих постачальників, з якими систематично здійснюються розрахункові операції, а також тих, з якими відбувалися істотні суми розрахунків. В ході перевірки потрібно з'ясувати дату проведення операцій, їх характер, законність застосування цін, тарифів та націнок, повнота оприбуткування.

Далі на підставі договірних умов визначається прострочена кредиторська заборгованість перед постачальниками та підрядниками. Крім того, з'ясовується у відповідальних осіб причини її утворення і даються рекомендації щодо погашення або реструктуризації. Серед простроченої заборгованості виявляються суми з вичерпаним терміном позовної давності (3 роки). Якщо такі суми є і по ним не виявлено подій, що переривають термін позовної давності (наприклад, часткова оплата боргу або його письмове підтвердження), то заборгованість слід списати.

Окрім аудиторської вибірки, аудитору потрібно підтвердити заборгованість перед контрагентами. У цьому випадку варто скористатися МСА 505 «Зовнішні підтвердження», оскільки він регламентує порядок одержання аудиторських доказів від зовнішніх користувачів. Для отримання зовнішніх підтверджень аудитору потрібно надіслати запит до підприємства для підтвердження заборгованості [5].

Найбільш часто при аудиті кредиторської заборгованості перед постачальниками та підрядниками виявляються такі помилки: відсутність договорів поставки або їх неповне чи неправильне оформлення; відображення на бухгалтерських рахунках нереальної

кредиторської заборгованості перед постачальниками та підрядниками; незабезпечення збереження оригіналів документів; розбіжність даних обліку підприємства та рахунків постачальників та підрядників; неправильна кореспонденція синтетичних рахунків; некоректне відображення сум ПДВ.

Аудит сьогодні може стати одним з найбільш дієвих інструментів, що дозволяють контролювати кредиторську заборгованість перед постачальниками та підрядниками, проводити її аналіз і приймати на його основі зважені та ефективні управлінські рішення з метою забезпечення економічної ефективності і фінансової стабільності підприємств.

Література:

1. Офіційний сайт державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2012/fin/pz/pz_ed/pz_ed_u/arh_pz_ed2012_u.htm. - Назва з екрана.
2. Новицька Н.В. Аудит як процедура контролю за станом платіжної системи суб'єкта господарської діяльності / Н.В. Новицька // Облік, аналіз та аудит. – 2012. - № 4 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/48235/22-Novytska.pdf?sequence=1>. – Назва з екрана.
3. Феофанов Л.К. Методичні підходи з організації обліку та аудиту кредиторської заборгованості на підприємстві / Л.К. Феофанов, Д.В. Денисов // Економічна наука. – 2013. - № 12 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.investplan.com.ua/pdf/12_2013/18.pdf. - Назва з екрана.
4. Гасіч А. Аудит розрахунків з постачальниками та підрядниками / А. Гасіч // Методика та практика аудиту. – 2014. - № 10 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.iag.com.ua/files//Stattya_Gasich_A.pdf. – Назва з екрана.
5. Стоянова-Коваль С.С. Аудит поточних зобов'язань / С.С. Стоянова-Коваль, В.О. Бердінкова // Економіка і суспільство. – 2016. – № 5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.economyandsociety.in.ua/journal/5_ukr/78.pdf. - Назва з екрана.